

Školitelský posudek DP: „Finskošvédská menšina a její identita v díle Kjella Westöa“ Kandidátka titulu magistra: Bc. Ela Doležalová

Za téma své DP si Ela Doležalová vybrala identitu minority v díle jednoho z nejvýznamnějších současných švédskojazyčných prozaiků z Finska Kjella Westöa (* 1961). Jeho dílo bylo doposud česky obšírněji prezentováno pouze v jednom jediném časopisecky vydaném úryvku (přel. Jan Marek Šík). Tematicky se jedná o záležitost ne právě nejsnadnější, zvláště má-li být téma nazíráno rovněž prizmatem jazykovým (vzhledem k mnoha jazykovým vrstvám textu) – je k tomu mj. potřeba obstojná znalost jak Westöovy rodné švédštiny, tak ale i finštiny, kterou nicméně ED disponuje. Zájem o finskošvédskou literaturu je každopádně potěšující.

Práci nechybí poměrně důsledná teoretizace, a to jak pojmu *identita* (kapitola 1), tak záležitostí týkajících se švédskojazyčné menšiny ve Finsku (kapitola 2 se spoustou důležitých informací naprosto nezbytných pro pochopení kontextu. (Podkapitola 2.3 obsahuje problematiku označení „finští Švédí“ v době 19. století, kdy ještě nebylo zvykem je takto označovat; ve stejné podkapitole mohlo být vysvětleno heslo „*Personligen minskar jag inte*“ – jedná se o paradox v tom smyslu, že počet finských Švédů se nesnižuje, i když se na základě čísla vyjadřujícího procenta vzhledem k populační explozi obyvatelstva celého Finska zdá, že ano; v podkapitole 2.6.2 zase nemusí být jasné tvrzení „Na to, že je Fin.“ – zde se jedná o neznalost obyvatel Švédska, kteří své finskošvédské soukmenovce považují za Finy, kteří se výborně naučili švédsky). Výběr čtyř děl, na jejichž texty je analýza aplikována, je logický: jde o známou povídku „Melba, Mallinen och jag“ (1989), jejíž základní konstelaci autor později rozpracoval v románu *Drakarna över Helsingfors* (1996); tyto dva texty doplňuje oceňovaný historizující román z první poloviny 20. století *Där vi en gång gått* (2006) a současnější kniha stejného žánru *Gå inte ensam ut i natten* (2009). V Závěru rozděluje ED faktory s vlivem na utváření identity na *individuální* a *společenské*. ED správně postřehla, že by bylo omezující pojímat minoritní identitu bez její souvztažnosti s dalšími rozměry identity, pojmu tak mnohostranného, neboť se vzájemně někdy až k nerozeznání prolínají. Analýzu rozhodně nelze označit jako povrchní.

O interpretaci jednotlivých míst z textu by bylo jistě možné vést dlouhou a zajímavou diskusi. V podkapitole 4.3.1 je uváděna situace, kdy Kenuův trenér použije ve švédské větě finský výraz *kaverina* (kamarádi), což má možná zvýraznit, že se jedná o kamarády právě finskojazyčné (od toho se následně odvíjí další děj). Plynuhé přecházení do švédštiny (podkapitola 7.3.2) má možná navodit prostředí autentické vícejazyčnosti a zároveň jej zproblematizovat oněmi drobnými nedorozuměními, k nimž dochází v případě používání minoritní švédštiny, nikoliv majoritní finštiny.

Výhrady mám především k nedotažené formální stránce práce. Patří sem především chybějící stránkování. Ne úplně všude jsou důsledně uváděny veškeré citace; např. Průcha z poznámky 5 chybí v bibliografii; v kapitole 2.2 není úplně jasné, zda Tandefelt tvrdí, že označení *hurri* pochází z jazykových bojů 30. let či že je mnohem starší (?). Úzus místních označení (finština-švédština) je mírně rozkolísaný; neškodilo by, kdyby byl v úvodu vysvětlen. Kapitola 2.4: Österbotten není finsky Turunmaa, nýbrž Pohjanmaa, a švédskojazyčné obyvatelstvo neobývá pouze jeho jižní, nýbrž i severní část. Na několika místech uvádí ED jako místo finskošvédského osídlení „západní pobřeží“, což by mělo být lépe vysvětleno (při pohledu na mapu jej tvoří dnes již ryze finskojazyčná linie Uusikaupunki – Rauma – Pori – Merikarvia). Rusko nebývalo vždy Ruskem, nýbrž po značnou část 20. století také Sovětským svazem. Překlady ED jsou sice pracovně zcela srozumitelné, nikoliv ale stoprocentně neproblematické (např. v podkapitole 2.3: bývá zvykem válečnou sekeru *zakopat*, nikoliv *pohřbit*; v podkapitole 5.2 sloveso *rata* neznamená *rátta*). Postava Lilliehjelm/Liljehjelm (?) má dvojí pravopisný úzus. Souhrnných odborných publikací o finskošvédské literatuře několik již delší dobu určitě existuje, pisatelka zjevně mínila „v jazyce českém“ (Úvod). Hlavní analýza je v abstraktu formulována jako „poslední část“ (?). Ostatní opravy jsou vyznačeny do textu DP.

Otázky k obhajobě:

- 1/ Nebývá zvykem označovat finskošvédskou menšinu pojmem *národnostní* či *etnikum* (srov. kapitola 1 a 2). Jedná se v tomto případě o věci přejaté ze sekundární literatury (Tandefelt)?
- 2/ Co znamená termín „jazykový kód“? Pokud jsem nepřehlédl, nebyl v textu nikde předem definován.
- 3/ V podkapitole 4.2 píše ED nejprve o „vlastní finskošvédské identitě“, následně ale přejde k „identitě Fina“. Bylo by možné tento protimluv vysvětlit?
- 4/ Prosim o potvrzení, že se termín „helsinský slang“ či „dialekt finštiny“ z podkapitol 4.3.1., 5.3.1 a 7.3.1 týká skutečně finštiny.

Vzhledem ke všem silným a slabým stránkám doporučuji DP k obhajobě s hodnocením *velmi dobře*.